

Facultat de Psicologia, Ciències
de l'Educació i de l'Esport **Blanquerna**

Universitat Ramon Llull

Capta sons; Creació d'un espai musical d'aprenentatge

Marina Garcia López

Treball Fi de Grau - 4t (tarda)

Tutora: Reina Capdevila Sola

Lliurament: 20/05/2016

Grau d'Educació Infantil

Capta sons;
Creació d'un espai musical d'aprenentatge

Marina Garcia López

MarinaGL1@blanquerna.url.edu

Universitat Ram3n Llull - FPCEE Blanquerna

RESUM:

Aquest article presenta un estudi de la metodologia dels espais d'aprenentatge i de la importància de la m3sica a educaci3 infantil.

El principal objectiu d'aquest estudi 3s elaborar un projecte per a la creaci3 d'un espai musical d'aprenentatge adaptable a qualsevol centre educatiu. Per a poder fer el projecte primerament cal con3ixer el que s3n els espais d'aprenentatge., la importància de treballar la m3sica i com es treballen a l'etapa d'educaci3 infantil. El projecte està basat en la informaci3 extreta de set escoles on treballen seguint aquesta metodologia, que s'han aconseguit mitjançant un estudi transversal fent 3s de la combinaci3 de la metodologia qualitativa i quantitativa.

Amb els resultats obtinguts s'ha elaborat el projecte per a la creaci3 d'un espai musical d'aprenentatge en que els infants tenen materials i propostes educatives per a desenvolupar-se globalment des d'un entorn sonor.

Paraules Clau: Espais d'aprenentatge, m3sica, material sonor, quotidiàfons.

ABSTRACT:

This article presents a study of the methodology of learning spaces, and the importance of music education for children's education.

The main objective of this study is to develop a project for the creation of a musical learning space adaptable to any school. In order to do the project we must first know what are the learning spaces, the importance of playing music and working in the kindergarten stage. The project is based on information taken from seven schools where they work according to this methodology, which we have achieved using a cross-sectional study with a combination of qualitative and quantitative methodology.

With the results of the project we have created a musical learning space where children have educational materials and proposals to develop globally in a sound environment.

Keywords: Learning spaces, music, sound material, quotidiaphones.

INTRODUCCIÓ

Actualment vivim en uns anys de canvis, en què la societat ha evolucionat molt en els últims anys gràcies a les innovacions tecnològiques. És per aquest motiu que l'educació no es pot quedar enrere i per tant, també necessita adaptar-se a les noves situacions. Les escoles estan innovant per tal de donar cabuda a una educació per el segle XXI. Aquests canvis es basen en el fet que actualment no necessitem memoritzar tal com feien fa uns anys, ja que tenim eines com és internet on podem consultar qualsevol font ràpidament. Tot i que encara hi ha molts centres que segueixen amb una metodologia tradicional, cada cop són més les escoles que opten per fer un canvi en la metodologia per tal d'aconseguir persones autònomes i creatives que puguin afrontar-se a les noves demandes socials.

Educació Infantil és una etapa en què els infants estan descobrint el món que els envolta i per tant, amb la metodologia dels espais d'aprenentatge, a partir d'ara E.A., podran explorar i descobrir, guiats pels seus interessos. Hauran de triar en quin espai voldran treballar, i dins d'aquest hauran de posar-se d'acord amb els companys per realitzar les activitats que vulguin mitjançant els materials que se'ls ofereixen.

L'objectiu principal d'aquest estudi és crear un espai musical d'aprenentatge, en què els infants aprenguin autònomament aspectes musicals, tot desenvolupant l'escolta, la interpretació i la creació, així com aspectes de convivència i relació amb els altres.

Per a poder crear aquest projecte cal primerament conèixer que són els E.A. a partir de la documentació teòrica. En aquest article us presentarem el que són els E.A., la importància d'aquesta metodologia innovadora i com els treballen algunes escoles catalanes a l'etapa d'educació infantil. Centrarem la nostra atenció en la importància de la música, per poder finalitzar amb un projecte de creació d'un espai musical d'aprenentatge.

L'escola ha de ser un espai agradable, un lloc de recerca, de reflexió, al que tant els infants, com els mestres i les famílies el sentin seu, sentint que en formen part.

Els infants han de tenir sempre un paper actiu en la construcció i en l'adquisició del saber i del comprendre.

Loris Malaguzzi (1996) afirma:

Les motivacions i interessos són potencials destinats a emergir i esclatar si s'ajuda els infants a percebre's com a autors, a descobrir el plaer, el gust d'indagar - sols i amb els altres - les coses fins aleshores desconegudes, fins i tot quan es demana la concentració i l'esforç congruents. Els infants estan perpètuament en espera de les

diferències, de les discrepàncies i dels estupors. Són les tensions que nosaltres els adults hem de reconèixer també perquè, amb un mínim d'introspecció, les trobem dintre nostre, quan no s'ha perdut aquell sentit vital de la crida d'allò que ens interroga de la novetat. (p.41)

LA METODOLOGIA DELS ESPAIS D'APRENTATGE

Els E.A., també anomenats ambients, és una metodologia mitjançant la qual es pretén que els infants aprenguin a ser, i es desenvolupin de manera integral.

Els espais són diferents zones adequades als infants, preparats pels mestres, amb materials amb una finalitat per tal que els infants descobreixin autònomament i aprenguin de manera significativa a través de les experiències que visquin en aquests espais. Tal com diu Ribas (2011):

La metodologia del treball per ambients és totalment globalitzada i inclusiva. Globalitzadora perquè les experiències tenen un sentit unitari per al nen i el currículum es treballa de manera significativa sense necessitat de parcel·lar continguts. Inclusiva perquè cadascú troba la manera d'actuar segons el seu estat actual de maduració i les seves necessitats. (...) El treball per ambients parteix d'experiències de la vida que lliguen amb les directrius del currículum vigent, no s'inspiren en aquest, sinó en l'observació de com els nens i nenes es relacionen amb l'entorn i com es connecten amb l'essencial de la vida i s'empapen d'alegria i goig. (p.105-106)

Les mestres de l'escola els Encants de Barcelona transmeten en el seu llibre (Barba et al., 2013), que els espais tenen un estil relaxat, pausat i tranquil. Els aprenentatges es van adquirint, en funció de cada infant a través de la relació que s'estableix entre la informació o descoberta nova i el bagatge de coneixements previs que tenen. A més a més es respecta el ritme vital de cada infant, és a dir, cada infant segueix el seu propi ritme, diferent de tota la resta de companys.

Una de les característiques que tenen els espais d'aprenentatge és la llibertat que tenen els infants. Ja que tenen la capacitat d'escollir, per tant, podem dir que no estan sotmesos a un subjecte diferent de sí mateix. Són ells mateixos els que decideixen si duen a terme una determinada obra i en quines condicions. El fet que siguin els infants els que decideixen si volen fer alguna cosa o no, els fa lliures, però alhora responsables dels seus actes.

Podem dir que els E.A. són dinàmics, ja que van variant per tal de donar resposta a les diverses necessitats dels infants, que estan en contínua formulació i reformulació. L'escola sempre té la interna necessitat d'anar a més i millor, per aquest motiu es van canviant alguns dels elements de cada espai.

Després de llegir Fernández, Quer i Securun (1995), podem afirmar que el treball per ambients o racons potencia la necessitat dels infants per aprendre i adquirir nous coneixements. Desenvolupa l'esperit de recerca d'investigació i afavoreix la utilització de diferents tècniques i estratègies d'aprenentatge a l'hora de trobar solucions als problemes plantejats.

També s'afavoreix l'autonomia de l'infant i l'ajuda a ser responsable del material.

Els espais permeten molta flexibilitat de treball, deixen lloc a la creativitat i la imaginació de l'infant i sobretot deixa temps per a pensar.

Els criteris que donen lloc als espais d'aprenentatge, els quals hem anat esmentant anteriorment, i seguirem explicant més endavant segons Barba et al. (2013), són:

- La lliure circulació del pensament. És a dir, que els infants han de poder escollir lliurement i pensar per ells mateixos, fer-se preguntes, investigar...
- L'aprenentatge significatiu i funcional. Els infants han de poder vincular els aprenentatges que facin a un aspecte funcional per a la seva vida.
- El joc com a motor per actuar, experimentar i interactuar amb l'entorn. Mitjançant el joc, els infants descobreixen el seu entorn.
- Les relacions i els vincles entre els infants.
- L'acompanyament amorós i respectuós de l'adult que dóna seguretat.

Els espais

Cada espai està destinat a desenvolupar unes capacitats, per tant, tenen uns objectius concrets, però tots ells procuren treballar per uns objectius comuns basats en l'aprenentatge d'uns continguts globalitzats significatius pels infants, resultants de la interacció entre el subjecte i el medi. (Barba et al. 2013)

Un tret característic dels espais és que es treballa de forma globalitzadora, i interdisciplinar. És per aquest motiu que a cadascun dels espais es potencien les tres àrees del currículum (descoberta d'un mateix i dels altres, descoberta de l'entorn i llenguatge i comunicació). Per

tant, s'intenta que en tots els espais hi hagi algun material mitjançant el qual els infants facin lectoescriptura, matemàtiques, experimentació, joc simbòlic, entre d'altres.

El paper del mestre en els espais

Els mestres fan un acompanyament respectuós als infants, en el seu desenvolupament als espais.

“En una estructura d'ambients, l'adult no ensenya. Més aviat acompanya els processos, i sobretot té cura de les ganes d'aprendre, sempre sense prendre als infants l'oportunitat de conquerir els aprenentatges, les fites personals..., l'esglaió més alt de l'espatllera per si sols.” (Barba et al., 2013, p.16). A més a més, transmeten seguretat als infants, ja que saben que tenen un referent que els recolza en tot moment.

Els adults ens hem d'apropar a les accions dels infants per tal de dotar de significat tot allò que fan. Per poder fer això cal que disposem de temps de tranquil·litat i qualitat pels nens per poder-los acompanyar en els processos d'aprenentatge que sorgeixen a través del joc. L'adult ha d'observar tot allò que passa a l'espai per poder atendre als infants en el que necessitin i acompanyar-los en els seus processos de creixement del coneixement.

Els infants, a través del seu joc interpreten el món que els envolta, per aquest motiu els mestres els hem d'oferir materials i oportunitats per cobrir totes les necessitats dels nens i les nenes. A més a més hem de vetllar per l'adequació d'aquests materials i reflexionar sobre quins proposem o posem a l'abast dels infants, ja que aquests esdevenen un dels eixos vertebradors dels espais. Cal una reflexió contínua sobre aquests materials, per aquest motiu és important anar-los renovant i canviant-los per provocar canvis per tal de cobrir les necessitats i els interessos dels infants, i a més a més enriquir el joc.

Els adults són els encarregats de presentar l'espai net i endreçat i amb unes normes clares sobre com i on es guarda cada material. Tanmateix han d'acompanyar als infants en el bon funcionament dels hàbits i vetllar perquè s'entenguin com a necessaris amb la finalitat que els nens i les nenes entenguin que cal una bona organització del col·lectiu de persones que habiten l'espai.

Organització dels espais d'aprenentatge.

Pel que fa a l'organització dels E.A., hi ha diversitat entre les escoles on segueixen aquesta metodologia. Cada escola s'adapta a la metodologia en un diferent grau depenent del seu context i dels objectius que es plantegen.

Hi ha escoles en què els ambients són de lliure circulació, per tant, els infants es mouen pels diferents espais seguint els seus interessos en cada moment. D'aquesta manera, els infants tenen llibertat de decisió sobre quant temps estar en cada espai i canviar quan ells ho decideixin.

Hi ha altres escoles que opten per fer que els infants triïn cada dia a quin ambient volen anar, i que durant l'estona que es destini als espais, no puguin canviar i anar-se'n a altres espais. D'aquesta manera es pot fer un control més acurat sobre les preferències dels infants. Per tant, mitjançant registres, les mestres saben quants nens hi ha a cada espai i amb quina freqüència hi van. A més a més, algunes de les escoles, tenen dificultats logístiques perquè els infants es puguin moure pels espais pel fet que les propostes que s'ofereixen estan fixades a diferents espais de l'escola amb una certa distància entre elles.

Tal com hem dit anteriorment, cada escola adapta la metodologia al seu context i als seus objectius. Per tant, podem veure com hi ha escoles que destinen tots els matins a treballar per espais, altres que les tardes, i altres que només uns dies de la setmana.

Importància de la música

En aquest article hem focalitzat la mirada a la música, ja que els infants, a l'igual que els adults, vivim en una societat envoltada de sons. La música ja està present en el nostre entorn des d'abans de néixer. Per aquest motiu, des de l'escola cal tractar i educar l'escolta dels infants.

Tal com diu Willems "L'educació ben entesa no és solament una preparació per a la vida; és en ella mateixa una manifestació permanent i harmoniosa de la vida. Hauria de ser així per a l'educació musical que apel·la a la majoria de les facultats rectores de l'ésser humà." (Malagarriga, Busqué, 1982, p.9).

Per aquest motiu per poder desenvolupar globalment la personalitat dels infants, la música ha de formar part d'aquesta educació.

Després de llegir Alsina, Díaz i Giráldez (2008) i Malagarriga i Busqué (1982), puc afirmar que a través de la música s'educa la veu, l'oïda, el ritme, el gust estètic, la imaginació, l'expressió i la representació. S'aprèn llenguatge. S'aprèn a estimar les tradicions i a valorar tot allò que no és material. S'adquireix capacitat d'atenció i memòria. Sentit de grup, de disciplina i responsabilitat i també esperit crític i gust estètic. La música estimula la capacitat de pensar, memoritzar i crear. És sempre un estímul cap a la creativitat. Per tant també introdueix als infants al món de les arts. A més a més, la música té una funció sociocultural, ja que cada regió té la seva pròpia música. És una de les manifestacions culturals que mostren la capacitat de creació de l'home.

Per tot l'esmentat anteriorment podem afirmar que la música col·labora i contribueix a l'aprenentatge de continguts globalitzadors integrats a altres àmbits, com són el llenguatge i les matemàtiques.

Per a treballar la capacitat auditiva es pot utilitzar una gran varietat d'elements, ja que podem produir so amb gairebé qualsevol material tal com ens indica Akoschy (1996), però cal buscar elements mitjançant els quals obtinguem un so de qualitat.

Els instruments sonors es poden realitzar combinant diferents tipus de materials i modes d'acció és a dir, diferents maneres d'utilitzar-los.

Segons la definició de Akoschy (1996) "Els Quotidiàfons són Instruments sonors realitzats amb objectes i materials d'ús quotidià, de senzilla o innecessària factura específica, que produeixen so mitjançant simples mecanismes d'excitació." (p.7)

Malagarriga i Busqué (1982), afirmen que l'actitud del mestre en una educació vivencial ha de ser de goig enfront el fenomen sonor, de recerca i de respecte. El mestre que té una actitud positiva farà que els nens també l'adoptin i es trobin oberts a qualsevol vivència sonora, ha de transmetre el goig per la música. D'aquesta manera el mestre farà que els infants s'interessin per les activitats que es plantegen als espais.

Espai de música

En aquesta investigació hem centrat l'atenció a crear un espai musical d'aprenentatge. Alsina, Díaz i Giráldez (2008) expressen que Campbell i Kassner, en 1995 ja parlen del fet que cada infant té uns interessos diferents pel que fa a la música, ja que alguns els hi agrada més cantar, altres taral·lejar i altres només escoltar-la. Hi ha nens que els hi agrada tocar instruments amb companys, o sols. També hi ha nens que prefereixen ballar al ritme

de la música, i altres que volen jugar. Cada infant, seguint els seus interessos té les seves pròpies experiències musicals que seran importants per a la seva vida.

Per aquest motiu, a l'espai de música cal oferir als infants diverses propostes, per tal que els diferents interessos dels infants envers la música estiguin coberts.

Per tant, l'espai de música ha de permetre als infants descobrir la música a través de la interpretació, l'audició i la creació, els tres pilars de la música, tot mitjançant el joc.

MÈTODE

La nostra investigació s'ha enmarcat en un paradigma interpretatiu.

Realitzarem una recerca de camp, fent ús d'una metodologia tan qualitativa com quantitativa. El nostre estudi és de tipus transversal, ja que recollirem les experiències de diverses escoles on treballen per E.A. en aquest moment concret.

Durant l'anàlisi hem realitzat un procés de triangulació, ja que ens hem basat en les respostes als qüestionaris que els hi hem enviat, però també en les observacions que hem realitzat a dues escoles on treballen per E.A., en hores lectives on els infants segueixen aquesta metodologia i en les imatges que hem captat d'aquestes escoles. I també de l'experiència d'una escola plasmat en un llibre publicat per ells mateixos.

Participants de la recerca:

La mostra està formada per l'experiència de catorze escoles catalanes: set escoles on a educació infantil treballen per E.A. Sis d'aquestes són de segon cicle d'educació infantil i una de primer. Totes aquestes escoles són públiques o municipals.

I set escoles on treballen seguint altres metodologies. Sis de segon cicle d'educació infantil i una de primer cicle. Sis són públiques o municipals i una privada concertada.

Instruments de la recerca:

Amb la intenció de donar resposta als objectius plantejats i poder conèixer com es treballa a les escoles per E.A., és a dir, com s'organitzen els espais, quina tipologia de materials s'utilitzen, la importància d'un espai dedicat a la música, com s'avaluen, entre altres aspectes, hem creat un qüestionari. A més a més d'aquest també hem creat un altre qüestionari perquè el puguin respondre mestres d'altres escoles on no es treballa per espais per veure quina és la seva visió sobre aquests i com es treballa la música en aquests centres.

A partir de les respostes hem elaborat un quadre en que hem introduït les respostes dels qüestionaris i també la informació que hem extret del llibre que dona resposta a les mateixes preguntes plantejades.

Procediment de la recerca:

Vam enviar el qüestionari a mestres d'educació infantil d'escoles on treballen per E.A. per tal de poder conèixer com treballen en aquests centres per poder captar l'essència i aplicar-la al projecte de creació d'un espai musical d'aprenentatge. Per a poder obtenir la resposta de les escoles hem fet un mateix qüestionari on depenent de si treballen a una escola per E.A. o no es readreça a unes preguntes diferents. D'aquesta manera hem pogut fer córrer l'enllaç al qüestionari per diversos grups de treball per mestres i obtenir resultats. Finalment hem obtingut la resposta de sis escoles on treballen per E.A. i set on no treballen seguint aquesta metodologia.

Paral·lelament hem estudiat una escola de referència mitjançant el seu llibre, fixant el nostre interès en les mateixes qüestions que plasmem en el qüestionari per les altres escoles, ja que no hem obtingut resposta d'aquesta escola.

També hem visitat dues d'aquestes escoles durant l'horari lectiu del centre per tal de poder observar com es desenvolupa el treball per E.A.

RESULTATS I DISCUSIÓ

Hem obtingut dades de catorze escoles, set on no treballen per E.A. i unes altres set on si que segueixen aquesta metodologia.

Pel que fa a les escoles que no treballen per E.A. hem pogut observar que tot i seguir metodologies bastant diverses, totes afirmen que trobarien interessant que les escoles on treballen canviessin la metodologia que utilitzen actualment per la dels espais d'aprenentatge. Una de les escoles expressa que ho farien si poguessin tenir ràtios més baixes, per aquest motiu en el nostre projecte comptem amb més espais que grups d'edat, d'aquesta manera les ràtios baixen. Tenint en compte la música, totes les escoles fan sessions setmanals amb l'especialista, excepte en el cas d'una llar d'infants que la fan amb el tutor. D'aquest fet també extreiem la importància del paper de l'especialista, ja que pot aportar eines que a un mestre tutor li pot ser de més dificultat.

Pel que fa a les set escoles on treballen per E.A., hem pogut observar que l'organització dels espais és força diversa en funció de l'escola i el seu context. Seguidament us mostrem

agrupat per temàtiques el que hem extret dels qüestionaris i com ho apliquem al nostre projecte.

Temporització:

Hi ha tres escoles on treballen cada dia per E.A., i dues que treballen quatre matins a la setmana. Una on dos matins i l'altre una tarda a la setmana. Aquestes dues últimes escoles no dediquen tant temps als espais pel fet que és el primer i segon curs en què treballen seguint aquesta metodologia.

- **Pel que fa al nostre projecte** es realitzarà durant quatre dels cinc matins, de dimarts a divendres. Aquest fet és perquè creiem que és bo dedicar un matí a les activitats de grup per a realitzar projectes que sorgeixin dels interessos o inquietuds dels infants, per tal de treballar sobretot el llenguatge i el sentiment de grup. Les tardes també es dedicaran a seguir treballant els projectes, a més a més de realitzar sessions concretes amb els especialistes. Tal com més endavant trobareu explicat, destaquem la importància de treballar la música i la motricitat amb els especialistes, per tal d'assegurar que tots els infants adquireixen unes habilitats i uns continguts.

Lliure circulació:

El fet que els espais siguin de lliure circulació o no, queda repartit entre les escoles que hem estudiat. La meitat són de lliure circulació i l'altra meitat no. Des de la nostra perspectiva creiem que aquest aspecte depèn molt de l'estructura de l'escola, ja que si l'escola ja està creada i dividida en classes és força difícil que els infants es puguin anar movent per tots els espais lliurement, en canvi quan els espais es troben junts i és fàcil accedir d'un a l'altre es possibilita a la lliure circulació.

- **Per al nostre projecte** optarem per fer que no siguin de lliure circulació, ja que creiem que és molt important que els infants tinguin criteris de decisió, a més a més creiem que d'aquesta manera els mestres podrem observar i avaluar millor les actuacions dels infants. Farem uns penjolls identificatius diferents per a cada espai i els hi oferirem un cop han triat l'espai en que volen estar. D'aquesta manera es crea consciència de la decisió que s'ha pres.

Agrupacions:

Gairebé a totes les escoles de segons cicle d'educació infantil fan els espais amb els nens de P3, P4 i P4 barrejats. Hi ha alguna escola on els nens de P3 no participen.

- **En el nostre projecte** creiem que és important que els infants dels tres nivells puguin treballar per espais conjuntament, però també pensem en els infants de P3, que s'han d'adaptar a l'escola. Per aquest motiu aquests s'incorporaran amb la resta de grups d'infantil a partir del segon trimestre, després de l'adaptació a l'escola. Els nens i nenes de P3 també faran ambients durant unes hores a la setmana, però sense barrejar-se amb els altres nens fins que tots els nens estiguin adaptats al funcionament de l'escola.

Nombre d'infants:

La quantitat de nens a cada espai anirà en funció del nombre d'espais i d'infants que hi ha educació infantil. Les escoles a les quals hem preguntat tenen entre 9 i 25. Depenent de si són de lliure circulació o no el nombre varia.

- **Pel que fa al nostre projecte** tindrem 16 infants si estan oberts tots els espais i 18 si hi ha un espai tancat. Agafant com a referència l'escola que descriurem posteriorment.

Espais:

Els espais que acostuma a haver a les escoles són molt diversos, però agrupant en grans categories, els que és trobem són els següents: Joc simbòlic, construccions, comunicació, art, matemàtiques, llum color i ombres, música, experimentació i exterior, en el que es pot englobar el de moviment i natura.

- **En el nostre projecte**, hi haurà els espais esmentats anteriorment, d'aquests nou espais sempre hi haurà oberts vuit, ja que el de música i el d'exterior són els mestres especialistes els que s'encarregaran i com que aquests s'han de compartir amb educació primària, els espais estaran dos dies a la setmana oberts (diferents dies el de música i el d'exterior, d'aquesta manera sempre s'haurà de tancar només un espai). Aquests espais han de ser globalitzadors, tal com diu Ribas (2011), per aquest motiu tots els espais tot i tenir un fil temàtic han de treballar totes les capacitats del currículum interdisciplinament.

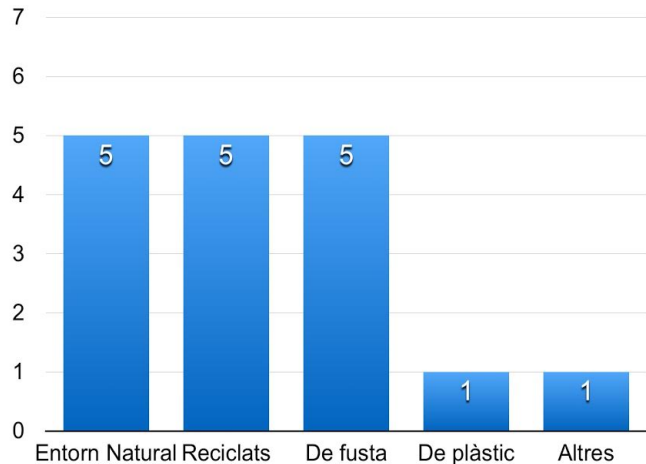
Organització dels espais:

Totes les escoles de segon cicle d'educació infantil afirmen que cada espai està organitzat en diverses propostes delimitades. D'aquesta manera es poden oferir diverses propostes diferents per tal que cada infant realitzi el que triï, i pugui anar movent-se lliurement en l'espai trobant el que més li interessi en cada moment.

- **En el nostre projecte**, dividirem cada espai en diverses propostes, cada una dirigida a desenvolupar unes determinades competències per tal de poder contribuir a un desenvolupament integral de l'infant, tal com hem esmentat anteriorment.

Materials:

Els materials dels espais acostumen a ser diversos, però els que més predominen a les escoles on hem demanat, són els de l'entorn natural, els reciclats i els de fusta, tal com es pot veure en el gràfic contigu.

- Per aquest motiu, els materials que triarem per l'**espai que crearem** seran de les característiques dels que més s'utilitzen en aquestes escoles. La tria del material s'ha de fer amb molta cura per tal que mitjançant aquests els infants descobreixin el món que els envolta.

Totes les escoles de segon cicle d'educació infantil els materials pels espais estan a l'abast dels nens. En canvi a la llar d'infants no tots els materials els poden agafar els nens, ja que cal una especial atenció amb cada material en aquest cicle. Els mestres ofereixen diverses propostes depenent dels interessos que els infants manifesten o del seu desenvolupament.

- Aquests materials **pel nostre espai** els posarem a l'abast dels infants, d'aquesta manera possibilitarem que els infants puguin accedir al material que més els hi interessi en cada moment.

Espai musical:

Pel que fa als espais d'aprenentatge musicals, hi ha força diversitat entre les escoles. No tots els centres tenen un espai dedicat específicament a la música, però tots creuen que seria important tenir-ne un. Alguns dels arguments que donen és el fet que mitjançant la música es treballen altres capacitats d'una manera lúdica, alhora que gaudeixen de la música. Aquests espais en la meitat dels casos és l'especialista el que està en aquest E.A., i en l'altra meitat és un altre mestre.

- **El nostre projecte** està basat en la creació de l'espai musical d'aprenentatge. L'especialista de música és l'encarregat d'aquest espai. Ja que és ell el que té els coneixements musicals pertinents. A més a més, com que en aquest cas es volen fer 9 espais diferents, es necessiten 9 mestres que es dediquin cadascú a un espai. Com que el mestre especialista en la majoria d'escoles s'ha de compartir amb primària, aquest espai només obrirà dos dels quatre dies, que no han de ser els mateixos que el de moviment.

En algunes escoles a més a més de treballar la música mitjançant l'espai de música, es fan sessions setmanals de música guiades pel mestre especialista per reforçar altres continguts que són més complicats de treballar amb el treball per espais. D'aquesta manera els mestres s'asseguren que a més a més de gaudir amb la música, els infants aprenen uns continguts que els ajudaran a poder interpretar i extreure eines per treballar a l'espai.

- En el **nostre projecte** serà així, a més a més del treball durant l'estona d'espais, es farà una sessió amb cada nivell una tarda a la setmana per tal de treballar continguts que posteriorment podran seguir treballant lliurement en l'espai.

Avaluació:

		INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ		
		Graella d'observació	Documentació gràfica	Diari de les sessions
E S C O L E S	1	☒	☒	☒
	2	☒	☒	☒
	3	☐	☒	☐
	4	☐	☐	☒
	5	☒	☐	☐
	6	☒	☒	☒
	7	☒	☒	☒
		5	5	5

Tal com podeu apreciar a la taula, la majoria de les escoles utilitzen els tres instruments d'avaluació plantejats.

Pel que fa a qui avalua als infants, al 57% de les escoles és cada mestre que avalua a tots els infants que van al seu espai, en canvi, el 43% restant només avaluen als infants del seu grup classe.

- **Pel nostre espai** utilitzarem els tres instruments d'avaluació. Amb la graella d'observació plasmarem els aprenentatges dels infants, amb el diari de les sessions podrem captar altres coses que ens hagin sorprès durant la realització dels espais, alguna aportació que ens hagi fet algun infant... i amb la documentació gràfica podrem complementar els altres dos instruments.

Per a avaluar, la nostra graella d'observació estarà compartida en línia entre tots els mestres per qui poden passar els infants. D'aquesta manera els mestres podran consultar com van alumnes en els altres espais per veure si es comporten de la mateixa manera, etc. Ja que creiem que ha de ser cada mestre que avaluï i faci unes anotacions sobre cada infant que passa pel seu espai en cada sessió.

PROJECTE DE CREACIÓ D'UN ESPAI MUSICAL D'APRENTATGE

L'objectiu d'aquest estudi de camp era conèixer com es treballa per E.A. a les escoles catalanes per a poder elaborar un projecte de creació d'un espai musical d'aprenentatge, ja que la música és un art pel qual els infants tenen gran interès i no a totes les escoles on treballen per espais en tenen un dedicat específicament a aquest.

El pla d'acció educativa que hem elaborat no s'ha pogut dur a terme a cap centre educatiu per dificultats logístiques. Per aquest motiu el projecte s'ha fet aplicable i adaptable a cada centre educatiu.

La proposta que fem a continuació està basada en un centre de segon cicle d'educació infantil i educació primària, d'un entorn sociocultural mig. El centre és de dues línies i amb una ràtio de 24 nens per aula de mitjana.

L'escola a educació infantil treballa per E.A. Els espais seran seguint les característiques que hem esmentat en l'apartat anterior.

L'espai de música està situat a la classe de música, ja que és un espai aïllat de la resta d'aules i per tant, no molesta les altres aules, el soroll que es pugui produir.

CAPTA SONS, UN ESPAI MUSICAL D'APRENTATGE

Capta Sons és un espai on es poden descobrir les possibilitats sonores dels instruments que tenim a l'abast i de diferents objectes de la vida quotidiana.

Els nens descobreixen les qualitats del so (timbre, durada, intensitat, altura) a partir del joc amb els diferents objectes sonors que tenen al seu abast. És un espai on descobreixen com sonen els objectes, que han de fer perquè sonin, quins sons els hi agrada més. Aprenen a classificar els sons, a moure's a partir de la música, a cantar cançons populars, a expressar artísticament el que escolten.

Les propostes d'activitats són revisades temporalment. Cal dir el caràcter lliure que té la part d'experimentació i la part dirigida que tenen les parts de dibuix i de moviment.

Com estructurarem la sessió?

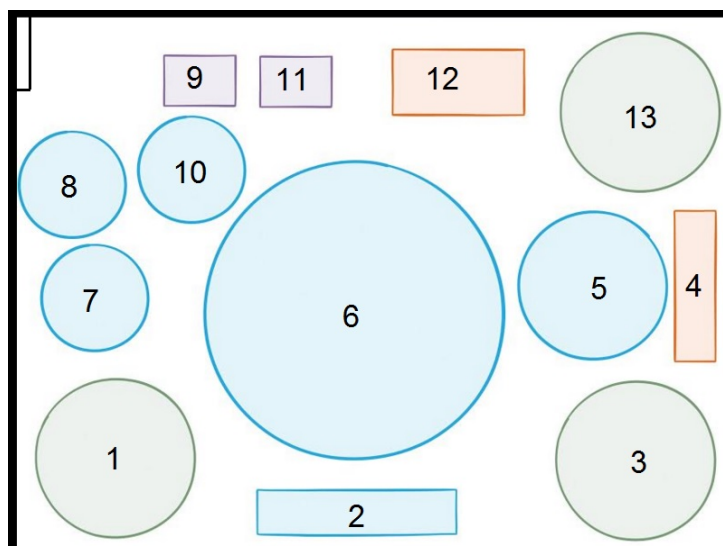
Aquest ambient es realitza a l'aula de música la temporització és la següent:

- Breu explicació de què poden fer 5 min.
- Experimentació 35-40 min.
- Dibuix musical 5-10 min.
- Moviment 5-10 min.
- Rotllana reflexió 10 min.

Quins materials utilitzem?

Materials		
Ous kinder discriminació auditiva	Octoblock o xilòfon de ma	Campanòleg
Dòmino musical	Piano	Instruments orff
Memori musical	Ordinador amb equip de so	Instruments de percussió
Ampolles de vidre amb aigua	Cançoner	Campanetes
Arbre musical	Fulls	Pals de pluja
Xyloba	Colors	Mini arpa
Boomwackers	Paper continu	Llibres sobre música
Ocean drum	Altres materials	

Quines propostes fem a l'espai?

Llegenda:

Material a terra / Taula petita / Taula / El material és l'espai

1. **Espai ous discriminació auditiva.** Aquí els nens han de trobar les parelles d'ous que sonen igual. Hi ha dos jocs, un de tres parelles i un altre de 6.
2. **Ampolles.** Aquí tenen ampolles de vidre amb aigua i pintura. Han de jugar a picar i observar com varia el so depenent de la quantitat d'aigua que hi ha a dins. L'aigua es tenyeix amb la pintura per tal de veure les diferents alçades millor.
3. **Bales.** Espai on juguen amb bales. Hi ha un joc de construcció que es diu xyloba. Un arbre musical i un xilòfon de mà. Han d'observar el so que produeixen les bales en el seu recorregut.
4. **Piano.** Serveix per tocar alguna cançó o per acompanyar el moviment que han de fer els alumnes.
5. **Pals de pluja.** Han de gaudir del so relaxant que fan els pals de pluja i l'ocean drum.
6. **Instruments orff.** Hi ha un xilòfon, un metal·lòfon, un carilló soprano i un altre contralt. Han de descobrir el so de cada instrument i compara amb la resta. Incidir en la diferència de so del metal·lòfon i el xilòfon.
7. **Dòmino musical.** Joc de dòmino amb imatges d'instruments.
8. **Memori musical.** Han de buscar les parelles de cada instrument o el nom de l'instrument.
9. **Campanetes.** Jugar i experimentar amb el so diferent de cada campaneta. Les poden ordenar per alçada.
10. **Boomwackers.** Jugar i experimentar amb el so de cada tub amb la possibilitat d'interactuar dos o tres nens al mateix temps.
11. **Mini arpa.** Descobrir i experimentar amb un instrument de corda. Observar com sonen les diferents cordes de l'arpa.
12. **Campanòleg.** Campanòleg fet amb testos i penjats en cordes. Experimenten i observen els diferents sons de cada test segons les mides.
13. **Racó del cançoner.** Aquí tenen cançoners i llibres de música. Poden cantar les cançons del cançoner. Fer un dibuix i escriure el títol o part de la lletra. S'afavoreix la lectura i escriptura en aquesta secció.

Al final de la part d'experimentació musical es recull part del material de l'espai i s'estén paper continu a terra. Els nens tenen colors i han de dibuixar el so de la audició que se'ls presenta. Les músiques que s'utilitzen s'aniran repetint de tant en tant. Amb aquestes a més a més dels dibuixos es podran realitzar de tant en tant altres activitats amb altres materials com podrien ser danses amb mocadors o altres materials.

Després de fer això sempre acabem la classe amb moviment lliure a partir de música d'audicions de Dalcroze, Willems i de rítmica variada.

L'últim que fem és la rotllana per parlar de l'ambient i que cadascú expressi el què més li ha agradat, o desagradat. Així com les coses que ha descobert. Aprofitem per treballar el llenguatge oral, alhora que introduïm coneixements mitjançant les aportacions dels infants.

Quins aprenentatges volem treballar?

Partint del currículum de segon cycle d'educació infantil hem extret els següents aprenentatges:

- **Aprendre a ser i a actuar d'una manera cada vegada més autònoma.**
 - Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats.
 - Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge positiva d'ell mateix i dels altres.
 - Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia. Gaudir del joc i de l'exploració sensorial com a mitjà de relació amb un mateix, amb els altres i amb els objectes i valorar-lo.
- **Aprendre a pensar i a comunicar.**
 - Pensar, crear, elaborar explicacions i iniciar-se en les habilitats comunicatives bàsiques.
 - Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges.
 - Experimentar i comunicar amb el propi cos.
 - Progressar en el desenvolupament de les habilitats de comprensió, comunicació, expressió i representació per mitjà del llenguatge musical i en l'expressió dels sentiments que evocuen fets, històries i contes.
 - Progressar en la representació i evocació d'aspectes de la realitat viscuda, coneguda o imaginada i expressar-los mitjançant les possibilitats simbòliques que els ofereix el joc la música i altres formes de representació.
- **Aprendre a descobrir i a tenir iniciativa.**
 - Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic amb una actitud de curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals.

- Mostrar iniciativa per afrontar situacions de la vida quotidiana, identificar els perills i aprendre a actuar en conseqüència.
 - Iniciar-se en l'ús d'instruments musicals d'observació directa o indirecta per adquirir nous coneixements sobre els materials per fer música i relacionar-los amb els coneixements previs.
 - Aprendre i gaudir de l'aprenentatge, progressar en les capacitats de pensament i de creació.
- Aprendre a conviure en el món i a habitar-hi.
 - Conviure en la diversitat, avançant en la relació amb els altres i en la resolució pacífica dels conflictes.
 - Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social.
- Progressar en la consciència de pertinença social i comunitària, desenvolupament d'habilitats socials, treball en col·laboració, participació, empatia...
 - Participar progressivament en la cura i manteniment dels instruments musicals i espais de l'aula.
 - Comprendre i valorar progressivament la necessitat de normes per fer música.

Quins continguts es treballen?

L'educació musical en el procés d'educació integral.

Experimentació amb objectes sonors.

Els instruments musicals de percussió Orff.

Percepció i sensibilització auditives. El so i les seves qualitats.

Qualitats del so: El timbre dels instruments segons de quin material estan fets.

Qualitats del so: La direccionalitat del so i l'altura.

Qualitats del so: la durada (llarg i curt).

Maneres de produir el so en els instruments de percussió (sacsejant, picant, rasant).

Maneres de produir el so en els instruments de corda (pinçar).

Construcció d'instruments musicals amb material reciclat.

El reciclatge de materials usats.

Quins són els ítems d'observació i avaluació?

- Participa amb interès en les diferents propostes de l'espai.
- Respecta les normes.
- Mostra una actitud positiva.
- Escolta atentament les explicacions del mestre.
- Respecte als companys/es.
- Tracta amb cura el material
- Col·labora recollint i endreçant el material.
- Evoluciona positivament en l'execució de les diferents habilitats motrius bàsiques.
- Identifica la direccionalitat de l'altura: de greu a agut, d'agut a greu.
- Classifica instruments musicals i objectes segons les seves qualitats sonores.
- Explora i manipula els instruments en les seves possibilitats sonores.
- Inventa o crea amb motius musicals .
- Distingeix les tècniques de picar, pinçar, rascar, sacsejar, i bufar.
- Té cura dels instruments i del material sonor.
- Sap escoltar amb atenció i silenci.

Quin és el paper del mestre?

El mestre en els espais d'aprenentatge:

- Planifica la sessió
- Observa
- Acompanya als infants
- Reflexiona sobre els materials
- Documenta

Planificar la sessió

El mestre fa una planificació de la sessió en sentit ampli de tot allò que vol aconseguir per tal de donar resposta a les necessitats de joc dels infants. Planificant per exemple els materials que s'han d'anar incloent, com ubicar-los, amb quina intenció pedagògica, planificant el canvi progressiu d'aquests... Aquest treball ha de ser consensuat amb l'equip pedagògic.

Observar

Mitjançant els ítems d'observació establerts en cada espai, s'observa i s'anota per anar obtenint un registre sobre els infants. És molt important després poder compartir aquestes observacions en les reunions periòdiques sobre els espais.

Acompanyar

Tot i el paper secundari de l'adult, ja que l'infant esdevé el protagonista i conductor dels seus aprenentatges, és important que l'adult acompanyi als infants perquè progressivament entrin en la dinàmica del joc. L'adult, però, ha de ser conscient de "quan" retirar la seva intervenció per tal que es desenvolupi un joc espontani i el paper de l'infant sigui plenament actiu.

Provocar

El mestre ha de vetllar per l'adequació dels materials i reflexionar sobre quins proposen o es posen a l'abast dels infants, ja que aquests esdevenen un dels eixos vertebradors dels E.A. Cal una reflexió contínua sobre aquests. És important anar-los renovant i canviant-los per provocar canvis i per enriquir els aprenentatges que es generen del joc.

Documentar

És important anar documentant el procés amb fotografies, vídeos en què es vegi el procés que segueixen els infants en l'aprenentatge amb els materials. Aquestes documentacions ens serviran també per fer plafons informatius per a les famílies i els mateixos infants, a més a més de per avaluar, mitjançant el diari de les sessions i la graella d'observació dels infants.

Aquesta documentació ens servirà per avaluar els infants i també l'espai, per tal de fer els canvis i millores pertinents pel millor desenvolupament de l'espai d'aprenentatge.

CONCLUSIONS

La metodologia dels E.A. comença a estar estesa per algunes escoles catalanes, a l'etapa d'educació infantil i en alguns cursos d'educació primària. Els infants que segueixen aquesta metodologia descobreixen el món que els envolta, guiats pels seus interessos i motivacions.

Pel que hem pogut veure, totes les escoles que hem analitzat creuen en la importància de tenir un espai dedicat específicament a la música, però tot i ser escoles que segueixen aquesta metodologia, moltes d'elles no en tenen. És per aquest motiu que hem decidit crear

aquest projecte per tal de donar resposta a aquesta mancança que trobem encara en molts centres educatius que ja han fet el pas de treballar per E.A.

En aquest espai de música els infants aprenen autònomament aspectes musicals desenvolupant l'escolta, la interpretació i la creació de la mateixa manera que també es contribueix a l'aprenentatge d'altres continguts integrats a altres àmbits, ja que es tracta d'una metodologia globalitzada.

Pel que fa al nostre projecte l'hem elaborat a partir del que hem captat de les escoles analitzades, i basant-nos en els trets característics que han de tenir els E.A.

Per a poder concloure aquesta recerca ens hagués agradat poder dur a terme el pla d'acció que hem elaborat per poder aconseguir uns resultats i avaluar com es duria a terme amb els infants a l'escola.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Akoschky, J. (1996). Cotidiáfonos: Instrumentos sonoros realizados con objetos cotidianos. Buenos Aires: Ricordi.
- Alsina, P., Díaz, M., Giráldez, A. (2008) La música en la escuela infantil (0-6). Barcelona: Graó.
- Barba, A., Bermejo, M., Anguita, I., Arcediano, M., Batlle, A., Cascallar, M., ..., Vilela, R. (2013) Els nostres ambients. Barcelona: Escola dels Encants.
- Servei d'Ocupació Curricular, (2008). *Currículum educació infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educaió
- Catalunya. Decret 181/2008, del 9 de setembre, d'educació. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 12 de febrer del 2009, núm. 5317, pp.11008.
- Catalunya. Decret 282/2008, del 9 de setembre, d'educació. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, del 16 de setembre del 2008, núm. 5216, pp.68256 - 68272.
- Fernandez, E., Quer, L., Securun, Rosa M^a. (1995) Racó a racó: Activitats per treballar amb nens i nenes de 3 a 8 anys. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.
- Malagarriga, T., Busqué, M. (1982) La música al parvulari i al jardí d'infància. Continguts. Barcelona: Publicacions Abadia de Montserrat.
- Malaguzzi, L. (1996) *Malaguzzi i l'Educació Infantil a Reggio Emilia*. Temes d'infància. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.

- Ribas, C. (2011) Trabajar por ambientes en educación infantil como estrategia de innovación. Illes Balears: Indivisa nº12, pp 99-118.

Altres fonts consultades:

- Batlle, M. (2010, juliol-agost). A la recerca d'una educació de qualitat: els ambients. *Guix d'infantil*, (56), pp.32-35.
- Bonàs, M. (2005). L'espai per a construir a l'escola El Martinet: Un ambient que ens apropa a construccions diverses de la realitat. *Guix d'Infantil*, (28), pp.20-22.
- Capdevila, R. (2010). Descubrim el so dels infants. *In-fàn-cia: escola 3-6, 175*, 16-20.
- Gil, L., Guzman, M., Moreno, E. (2010) Temes d'Infància 67: Fent camí cap a l'escola que volem. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat
- Guàrdia, M., Martínez, R., Molinas, E., Roure, A. (2010). L'escola ambient d'aprenentatge. *In-fàn-cia: escola 3-6, 175*, pp. 24-28.
- Martínez, G. *El juego y el desarrollo infantil*. (1998) Recursos 23. Barcelona: Octaedro.
- PrisMa. Formació Psicopedagògica. (s.d.) Les intel·ligències múltiples a l'aula. La teoria de les Intel·ligències Múltiples. Barcelona: PrisMa.